

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મથકલા કૃષ્ણૈયા

વિરુદ્ધ

વી. રાજગોપાલ

ઓક્ટોબર ૧૫, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ સી. કે. ઠક્કર]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮-કલમ ૧૦૦-બીજી અપીલ-કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડ્યા વિના હાઈકોર્ટ દ્વારા નિકાલ-રાયનું સમર્થન:હાઈકોર્ટ માટે કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડવાનો અને ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર અપીલ સાંભળવાનો છે-તેની ગેરહાજરીમાં, આવા ચુકાદાને જાળવી શકાય નહીં અને નવી ચુકાદા માટે આ બાબત હાઈકોર્ટને પરત મોકલવામાં આવે છે.

આ અપીલોમાં, મુદ્દો એ હતો કે શું હાઈકોર્ટ કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડ્યા વિના બીજી અપીલનો નિકાલ કરવામાં વાજબી હતી કે કેમ, જે સિ.પ્રો.કો. કલમ ૧૦૦ દ્વારા ફરજિયાત છે.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે હાઈકોર્ટ માત્ર સિ.પ્રો.કો. કલમ ૧૦૦ હેઠળ બીજી અપીલમાં તેની અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે, જે અપીલ

સ્વીકારતી વખતે ઘડવામાં આવેલા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નના આધારે છે; અને બીજી અપીલની સુનાવણી અને નિર્ણય માત્ર કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નના આધારે જ થઈ શકે છે, જો કોઈ હોય તો અને તે રીતે હાઈકોર્ટનો ચુકાદો કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી.

સામાવાળાએ દલીલ કરી હતી કે કાયદાનો પ્રશ્ન સ્વયં સ્પષ્ટ છે અને તકનીકી દલીલ પર કે પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો નથી, તે સારી રીતે તર્કબદ્ધ ચુકાદાને બાજુ પર ન મૂકવો જોઈએ.

અપીલનો નિકાલ કરતાં, કોર્ટે કહ્યું કે;

૧.૧. કલમ ૧૦૦ સિ.પ્રો.કો., ૧૯૦૮ને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલના મેમોરેન્ડમમાં કલમ ૧૦૦ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ જરૂરી અપીલમાં સામેલ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન અથવા કાયદાના પ્રશ્નોનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ. જ્યાં હાઈકોર્ટને સંતોષ થાય છે કે કોઈ પણ કેસમાં કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો તે પેટા-કલમ (૪) હેઠળ તે પ્રશ્ન ઘડશે અને બીજી અપીલની સુનાવણી કલમ ૧૦૦ સિ.પ્રો.કો. પેટા-કલમ (૫) માં જણાવ્યા મુજબ ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર કરવાની રહેશે.

૧.૨. આ કેસમાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદાસ્પદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદોની તપાસ દર્શાવતી નથી કે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો છે અથવા બીજી અપીલની સુનાવણી આ પ્રશ્ન પર કરવામાં આવી હતી, જો કોઈ હોય તો, તે રીતે ઘડવામાં આવ્યો હતો અને તે મુજબ ચુકાદો જાળવી શકાય નહીં. આ બાબતો કાયદા અનુસાર નિકાલ માટે હાઈકોર્ટને પરત મોકલવામાં આવે છે.

ઈશ્વર દાસ જૈન વિ. સોહન લાલ, [૨૦૦૦] ૧ એસ.સી.સી. ૪૩૪; રૂપસિંહ વિ. રામસિંહ, [૨૦૦૦] ૩ એસ.સી.સી. ૭૦૮; કનૈયાલાલ અને અન્ય વિ. અનુપકુમાર અને અન્ય, જેટી (૨૦૦૨) ૧૦ એસ.સી. ૯૮; આર લક્ષ્મી

નારાયણ વિ. સાંથી [૨૦૦૧] ૪ એસ.સી.સી. ૬૮૮; એમ એસ વિ. રાજા અને અન્ય વિ. સીની થેવર અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૬ એસ.સી.સી. ૬૫૨; આર વિ. ઇ વેંકટચલા ગૌન્ડર વિ. અરુલમિગુ વિસ્વેસરસ્વામી અને વિ. પી ટેમ્પલ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૮ એસ.સી.સી. ૭૫૨; એમડી મોહમ્મદ અલી (મૃત) એલઆરએસ દ્વારા જગદીશ લલિતા અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૭૧ અને ચડત સિંહ વિ. બહાદુર રામ અને અન્ય, સિવિલ અપીલ નં. ૪૯૦૩-૪૯૦૫/૨૦૦૫ એસ.સી. દ્વારા ૦૩/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવી હતી, જેનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.

દીવાની અપીલી હુકુમત: દિવાની અપીલ નં. ૬૭૮૪-૬૭૮૫/૨૦૦૪.

એસ. એ. નંબર ૧૩૯/૯૬ અને સી. એમ. પી. નંબર ૪૩૭૮/૨૦૦૩ માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના તારીખ ૦૮/૧૨/૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે શ્રીધર રેડ્ડી વિ. રમેશ અને અભિજીત સેનગુપ્તા.સામાવાળા માટે એમ.એન. રાવ અને એસ. થનંજયન તેમની સાથે હતા.

ન્યાયાલયનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયાત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

પરવાનગી આપવામાં આવી.

આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના એક વિદ્વાન સિંગલ જસ્ટિસે વિવાદાસ્પદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો દ્વારા અપીલ કોર્ટના વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને નેલ્સોનના વિદ્વાન બીજા

અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને ઉલટાવી દીધો હતો.હાલના સામાવાળા મૂળ દાવોમાં વાદી હતા, જે પ્રથમ અધિક જિલ્લા મુનસિફ કોર્ટ, નેલોરની ફાઇલ પર હતો. તેઓ હાઇકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા હતા.જોકે ટ્રાયલ કોર્ટે વાદી (અહીં પ્રતિવાદી) ની તરફેણમાં નિર્ણય લીધો હતો, તેમ છતાં પ્રથમ અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમને ઉલટાવી દીધો હતો અને વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલો દાવો રદ કરવામાં આવ્યો હતો.વાદીએ હાઇકોર્ટમાં બીજી અપીલ દાખલ કરી હતી, જેનો નકારાત્મક વાદગ્રસ્ત ચુકાદો દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.હાઇકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમને પુનઃસ્થાપિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને પ્રથમ અપીલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમને રદ કર્યો હતો.

અપીલના સમર્થનમાં ઘણા મુદ્દાઓ રજૂ કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, મુખ્ય દલીલ એ હતી કે, હાઇકોર્ટે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ની કલમ ૧૦૦ (ટૂંકમાં 'કોડ') દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન રજૂ કર્યા વિના પ્રથમ અપીલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમમાં દખલ કરી શકે નહીં.હાઇકોર્ટે અપીલ સ્વીકારતી વખતે ઘડવામાં આવેલા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નના આધારે બીજી અપીલમાં કોડની કલમ ૧૦૦ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે.બીજી અપીલની સુનાવણી અને નિર્ણય માત્ર કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નના આધારે જ થઈ શકે છે, જો કોઈ હોય તો.ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના બીજી અપીલમાં હાઇકોર્ટે દ્વારા આપવામાં આવેલો ચુકાદો કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી.

બીજી તરફ સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કાયદાનો પ્રશ્ન સ્વયં સ્પષ્ટ છે અને તકનીકી દલીલ પર કે પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો નથી, તે સારી રીતે તર્કબદ્ધ ચુકાદાને બાજુ પર ન મૂકવો જોઈએ.

કોડની કલમ ૧૦૦ને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલના મેમોરેન્ડમમાં કલમ ૧૦૦ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ જરૂરી અપીલમાં સામેલ કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો અથવા પ્રશ્નોનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ. જ્યાં હાઈકોર્ટને સંતોષ થાય છે કે કોઈપણ કેસમાં કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો તે પેટા-કલમ (૪) હેઠળ તે પ્રશ્ન ઘડશે અને બીજી અપીલની સુનાવણી કલમ ૧૦૦ ની પેટા-કલમ (૫) માં જણાવ્યા મુજબ ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર થવી જોઈએ.

આ સંહિતાની કલમ ૧૦૦ "બીજી અપીલ" સાથે સંબંધિત છે. આ જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:

"કલમ ૧૦૦-

(૧) આ સંહિતાના મુખ્ય ભાગમાં અથવા હાલમાં અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈ કાયદામાં સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, જો હાઈકોર્ટને ખાતરી થાય કે આ કેસમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો હાઈકોર્ટના તાબા હેઠળની કોઈપણ કોર્ટ દ્વારા અપીલમાં પસાર કરાયેલા દરેક હુકમનામા સામે હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવશે.

(૨) એકતરફી રીતે પસાર કરાયેલા અપીલ હુકમનામા સામે આ કલમ હેઠળ અપીલ કરી શકાય છે.

(૩) આ કલમ હેઠળની અપીલમાં, અપીલના મેમોરેન્ડમમાં અપીલમાં સામેલ કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ચોક્કસપણે જણાવવામાં આવશે.

(૪) જ્યાં ઉચ્ચ ન્યાયાલયને સંતોષ થાય છે કે કોઈ પણ કેસમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો તે પ્રશ્ન ઘડશે.

(૫) આ રીતે ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર અપીલની સુનાવણી કરવામાં આવશે અને અપીલની સુનાવણીમાં સામાવાળાને દલીલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે કે આ કેસમાં આવો પ્રશ્ન સામેલ નથી:

જો કે આ પેટા-કલમમાં કંઈપણ એવું ન હોવું જોઈએ કે જે કોર્ટની શક્તિને છીનવી લે અથવા ઘટાડે કે તે કારણો નોંધવા માટે કે જે કારણો નોંધવામાં આવે તે કારણોસર કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં ન આવેલા કાયદાના અન્ય કોઈ નક્કર પ્રશ્ન પરની અપીલ સાંભળવાની, જો તે સંતુષ્ટ થાય કે કેસમાં આવા પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે.

હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદાસ્પદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદોની તપાસ દર્શાવતી નથી કે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો છે અથવા બીજી અપીલની સુનાવણી આ પ્રશ્ન પર કરવામાં આવી હતી કે નહીં.આમ હોવાથી, ચુકાદો જાળવી શકાય નહીં.

ઈશ્વર દાસ જૈન વિરુદ્ધ સોહન લાલ, [૨૦૦૦] ૧ એસ.સી.સી. ૪૩૪ માં આ અદાલતે ફક્ત ૧૦ માં આ પ્રમાણે જણાવ્યું છે:

"૧૦.હવે કલમ ૧૦૦ સિ.પ્રો.કો. હેઠળ, ૧૯૭૬ના સુધારા પછી, હાઈકોર્ટ માટે કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડવો જરૂરી છે અને આમ કર્યા વિના પ્રથમ અપીલ કોર્ટના ચુકાદાને ઉલટાવી દેવાની મંજૂરી નથી.

ફરી એકવાર રૂપ સિંહ વિ. રામ સિંહ, [૨૦૦૦] ૩ એસ.સી.સી. ૭૦૮ માં આ અદાલતે જણાવ્યું છે કે હાઈકોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલી અપીલો સુધી મર્યાદિત છે.ઉક્ત ચુકાદાનો પેરા ૭ આ પ્રમાણે છે:

"૭.એ વાતનો પુનરોચ્ચાર કરવો જરૂરી છે કે બીજી અપીલને મંજૂરી આપવા માટે હાઈકોર્ટના સિ.પ્રો.કો. કલમ ૧૦૦ના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ માત્ર એ જ અપીલો મંજૂર કરી શકાય છે જેમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ હોય અને સિ.પ્રો.કો. કલમ ૧૦૦ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે હાઈકોર્ટને હકીકતના શુદ્ધ પ્રશ્નોમાં દખલ કરવાનો અધિકાર નથી. તે સિવાય, બાબતનો નિકાલ કરતી વખતે હાઈકોર્ટે બીજી અપીલ દાખલ કરતી વખતે તેના દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદાના પ્રશ્નની નોંધ પણ લીધી ન હતી, કારણ કે વિવાદાસ્પદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદોમાં તેનો કોઈ ઉદ્દેશ નથી.વધુમાં, તથ્ય તારણોની અદાલતોએ પુરાવાની પ્રશંસા કર્યા પછી જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીએ બટાઈ તરીકે, એટલે કે ભાડૂત તરીકે જગ્યાના કબજામાં પ્રવેશ કર્યો હતો અને તેનો કબજો પરવાનગી આપનારો હતો અને તે ક્યારે પ્રતિકૂળ અને પ્રતિકૂળ બન્યો તે અંગે કોઈ દલીલ કે પુરાવા નહોતા.નીચેની બે અદાલતો દ્વારા નોંધવામાં આવેલા આ તારણો પુરાવા અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની યોગ્ય પ્રશંસા પર આધારિત હતા અને તે તારણોમાં કોઈ વિકૃતિ, ગેરકાયદેસરતા અથવા અનિયમિતતા નહોતી.જો પ્રતિવાદીને ભાડુઆત તરીકે અથવા બટાઈ કરાર હેઠળ દાવો જમીનનો કબજો મળ્યો હોય તો પરવાનગીવાળા કબજામાંથી તેના માટે પ્રબળ અને ખાતરીપૂર્વકના પુરાવા દ્વારા પ્રતિકૂળ ભાવના અને વાસ્તવિક માલિકના જ્ઞાનથી વિપરીત કબજો સ્થાપિત કરવાનો છે.લાંબા સમય સુધી મારા કબજાના પરિણામે પરવાનગીવાળા કબજાને પ્રતિકૂળ કબજામાં રૂપાંતરિત થતું નથી (ઠાકુર કિશન સિંહ વિરુદ્ધ અરવિંદ કુમાર, [૧૯૯૪]

ક એસ.સી.સી. ૫૯૧).તેથી હાઈકોર્ટે નીચેની બંને અદાલતો દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યોના તારણોમાં દખલ ન કરવી જોઈતી હતી.

કન્હૈયાલાલ અને અન્ય વિરુદ્ધ અનુપકુમાર અને અન્ય, જેટી [૨૦૦૨] ૧૦ એસ.સી. ૯૮ માં આ સ્થિતિનું પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું છે.

આ બાબતનો સંદર્ભ આર લક્ષ્મી નારાયણ વિરુદ્ધ સાંથી, [૨૦૦૧] ૪ એસ.સી.સી. ૬૮૮, એમ એસ વિરુદ્ધ રાજા અને અન્ય વિરુદ્ધ સીની થેવર અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૬ એસ.સી.સી. ૬૫૨, આર વિરુદ્ધ ઇ વેંકટચલા ગૌન્ડર વિરુદ્ધ અરુલમિગુ વિસ્વેસરસ્વામી અને વિરુદ્ધ પી ટેમ્પલ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૮ એસ.સી.સી. ૭૫૨, એમડી મોહમ્મદ અલી (મૃત) બાય એલઆરએસ વિરુદ્ધ જગદીશ કલિતા અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૭૧ અને ચડત સિંહ વિરુદ્ધ બહાદુર રામ અને અન્ય (સિવિલ અપીલ નં. ૪૯૦૩-૪૯૦૫/૨૦૦૫નો ફેસલ તા. ૦૩/૦૮/૨૦૦૪ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો) નો સંદર્ભ પણ લઈ શકાય છે.

આ સંજોગોમાં, વિવાદાસ્પદ વાદગ્રસ્ત ચુકાદોને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે.અમે આ બાબતોને કાયદા અનુસાર નિકાલ માટે હાઈકોર્ટને મોકલીએ છીએ.અપીલનો નિકાલ ઉપરોક્ત શરતોમાં કરવામાં આવે છે, જેમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપવામાં આવતો નથી.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.